

ŠKOFOVSKA SINODA 2014

Evangelij družine

Evangelij družine, težke družinske razmere, vzgoja za življenje in vero v srcu družine. To so tri področja, ki jih obravnava delovni dokument (*Instrumentum Laboris*). Dokument vsebuje in povezuje odgovore na vprašalnik o zakonu in družini, ki je bil objavljen novembra 2013 v pripravi na sinodo. Spomnimo, da bo letos oktobra izredna sinoda »Pastoralni izzivi o družini v okviru evangelizacije« obravnavala to žgoče vprašanje. Njena naloga bo ovrednotiti in poglobiti podatke, ki so jih predstavile krajevne Cerkve. Izdelava pastoralnih smernic pa bo v središču rednega splošnega zasedanja škofovske sinode, ki bo oktobra 2015 z naslovom: »Jezus Kristus razodeva skrivnost in poklicanost družine«.

Prvi del dokumenta z naslovom »*Oznanjevanje evangelija družini danes*« poudarja »svetopisemski temelj« družine, ki sloni na zakonu med možem in ženo, ki sta ustvarjena po Božji podobi in sličnosti in sta Gospodova sodelavca pri sprejemanju in posredovanju življenja. Delovni dokument navaja številne cerkvene dokumente o družini – med njimi okrožnico Pavla VI. *Humanae vitae* – ki jih verniki žal ne poznajo dobro tudi zaradi tega, ker duhovniki niso dovolj usposobljeni in ne znajo ustrezno predstaviti zakona in družine, zlasti področja spolnosti in posredovanja življenja. Verniki le delno sprejemajo cerkveni nauk: na splošno odobravajo obrambo dostojanstva človeške osebe, a nasprotujejo nauku o urejanju rojstev, o razporoki ali predzakonskih odnosih.

Škofovska sinoda o družini, Povzetek delovnega dokumenta Instrumentum laboris, (Comunicazione Servizio Documentazione 3686, dne 26. 6. 2014) za izredno sinodo o družini oktobra 2014. – Prevedel Anton Štrukelj.

Vse to izhaja tudi iz sodobnega družbenega okolja, kjer prevladuje individualizem, materializem, »kultura odmetavanja«. Zato je potrebno najti nove načine, novo govorico za posredovanje cerkvenega nauka v tej zadevi in ustrezno oblikovati pastoralne delavce. Posebno premišljevanje je posvečeno težavi, kako naj razumemo pomen in vrednost »naravne postave«, ki je v temelju zaročniške/svatbene razsežnosti moža in žene. Za mnoge »naravno« pomeni isto kakor »samodejno/spontano«. Iz tega sledi, da človekove pravice pojmujejo kot odločitev vsakega posameznika, ki hoče uresničevati svoje želje. To pa odpira vrata teoriji gender, ruši idejo trajne zakonske edinosti »za vedno«, povzroča sprejemanja poligamije ali odslovitev soproga. Če današnji zakonci ne priznavajo naravne postave, prihaja do ločitev, sobivanja, kontracepcije in še huje: na otroke gledajo kot na oviro za osebno blagostanje, zlasti v Evropi in Severni Ameriki.

Naslednji veliki izziv, ki ga nakazuje Delovni dokument, je, da družino pojmujejo kot nekaj zasebnega, ne več kot dejavno prvine družbe in njeno osnovno celico. Zato je potrebno, da države varujejo/branijo družinska ognjišča ter uveljavijo njihovo vlogo družbenih dejavnikov na raznih področjih: delo, vzgoja, zdravstvo, obramba življenja. Dokument se ozira tudi na zgled svete naza-reške Družine in poudarja pomen staršev kot prvih vzgojiteljev v veri; podčrta razlikovanje vlog očeta in matere, in tudi njuno vzajemnost in njuno vključenost pri rasti otrok in družinski ekonomiji. Družina kot resnična »domača Cerkev« se vsak dan gradi »s potrpežljivostjo, razumevanjem in ljubeznijo«. Tako omogoča celosten razvoj posamezne osebe. Dokument posebej priporoča dve prvini: trajno vez med družino in župnijo, ki je »družina družin«, in nenehno oblikovanje – teološko, a tudi človeško in bivanjsko oblikovanje – za družinska ognjišča v krizi, zlasti tam, kjer prihaja do družinskega nasilja. V dokumentu beremo: »Ozdravljajmo zadane rane in izkoreninajmo njihove vzroke«, saj zloraba, nasilje in zapuščenost ne omogočajo rasti.

Drugi del delovnega dokumenta: »*Pastorala družine pred novimi izzivi*«. Dokument najprej spomni na pomen priprave na zakon, pomen pospeševanja ljudske pobožnosti v podporo družini in pomen družinske duhovnosti, ki je pristno misijonarska in ne gleda le nase. Nato se loti sodobnih pastoralnih izzivov. Danes se mora družina soočiti z mnogimi težavami: šibkost očetove podobe, razdrobljenost zaradi ločitev in razporok, nasilja in zlorabe nad ženskami in otroki (»to je zares vznemirljivo dejstvo, ki se tiče celotne družbe in družinske pastorale Cerkve«), trgovina z mladoletnimi, mamila, alkoholizem, igralništvo, odvisnost od omrežij, ki otežuje pogovor v družini in krade prosti čas za medosebne odnose.

Sinodalni dokument opozarja tudi na to, kako delo obremenjuje družinsko življenje: izčrpavajoči urniki, negotove zaposlitve, gibljivost, ki povzroča dolga potovanja, odsotnost nedeljskega počitka. Vse to onemogoča, da bi bila družina skupaj. Od Cerkve zato zahtevajo »dejavno pomoč« pri dostojni zaposlitvi, pravičnih plačah, davčni politiki v blagor družine. Nadaljnji dejavniki kritičnosti so: preseljevanja, zaradi katerih je potrebno pomagati družinam, da bodo spet skupaj; nadalje: revščina, potrošništvo, vojne, različnost veroizpovedi zakoncev, iz česar izhaja težava, kako vzgajati otroke; hude bolezni, zlasti aids. Dokument ne prikriva »*proti-pričevanja v Cerkvi*«, kakor so spolne zlorabe, pedofilija, nedoslednost tistih duhovnikov, ki živijo »kričeče premožno« ali pa izključujejo ločene in matere samohranilke. Vse to povzroča »znatno izgubo moralne verodostojnosti« Cerkve.

Nadalje se dokument dotakne težkih pastoralnih razmer in podčrta, da je za sobivanje neporočenih pogosto kriv nezadosten pouk o zakonu, pojmovanje ljubezni kot zgolj »zasebne zadeve«, strah pred vezanostjo v zakonu kot izgubi svobode posameznika. Med socialnimi razlogi so brezposelnost mladih, pomanjkanje stanovanja in neustrezne družinske politike. Vzgoja za ljubezen in ljubeča navzočnost Cerkve lahko pomagata mladim, da bi ljubezen razumeli kot naravnost k načrtu skupnega življenja z drugo osebo in ne kot romantično čustvenost. Dokument se obsežno posveča »položajem pravne nepravilnosti«. Zbrani odgovori se osredinjajo

zlasti na ločene in ponovno poročene. Na splošno je poudarjeno precejšnje število tistih, ki malomarno živijo v takšnem položaju in ne prosijo za prejem obhajila ali sprave. Po drugi strani pa se mnogi počutijo odrinjene in sprašujejo, zakaj so drugi grehi odpuščeni, ta pa ne. Prepoved pristopa k zakramentom doživljajo kot kazni in si hočejo za vsako ceno izboriti prejem zakramentov. Škofovske konference zahtevajo nove možnosti, da bi ponovno poročenim izkazovali »usmiljenje, milino in prizanesljivost«. Drugačne rešitve – ko na primer duhovnik ugotovi posamezni prošnji za prejem zakramentov, ali pa pogled na pravoslavne Cerkve, ki v posebnih okoliščinah dovoljujejo sklenitev drugega zakona – ločenim ne dajejo občutka, da so ponovno *javno* vključeni v življenje Cerkve, in ne izključujejo razporok.

Kar se tiče poenostavljanja zakonskih zadev – na primer temeljit premislek, ali je res potrebna dvojna oprostilna sodba, kadar ni priziva – pa sinodalni dokument vabi k previdnosti, da bi se izognili nepravilnostim in napakam in da ne bi dajali vtisa o »katoliški ločitvi«. Nasprotno, predlagana je ustrezna priprava usposobljenih oseb za reševanje takšnih primerov in večje število cerkvenih sodišč. Vsekakor jasno izstopa misel, da je poenostavljanje kanoničnega postopka smiselno samo tedaj, če dosežemo *celovito* zakonsko pastoralo.

V zapletenih primerih Cerkev ne sme obsojati, ampak mora kakor mati vedno sprejemati svoje otroke in poudarjati, da »tisti, ki ne more prejemati zakramentov, ni izključen iz krščanskega življenja in stika z Bogom«. V tem pogledu se od župnikov zahteva največja odprtost in voljnost tedaj, ko neverujoči in tisti, ki ne prihajajo v cerkev, prosijo za zakrament zakona. To je namreč lahko ugodna priložnost za verski pouk dvojice. Nujno je, da Cerkev s posebnimi srečanji spremlja dvojice tudi *po* poroki.

Glede zvez med osebami istega spola pa je naglašeno, naj vse škofovske konference nasprotujejo uvajanju takšne zakonodaje, ki dovoljuje takšno zvezo in s tem »drugače opredeljuje« zakon med možem in ženo. Seveda se zahteva spoštljiv odnos do takšnih oseb brez obsojanja. Zaznavamo pomanjkanje tovrstnih pastoral-

nih programov, saj gre za novejšje pojave. Odgovori v dokumentu hkrati zavračajo zakonodajo, ki osebam v istospolni zvezi dovoljuje posvojitev otrok, saj je ogrožena celostna blaginja otroka, ki potrebuje mater in očeta. Če pa takšne osebe prosijo za krst otroka, je treba otroka sprejeti z »isto skrbnostjo, nežnostjo in pozornostjo«, kakršno izkazujemo drugim otrokom.

Tretji del dokumenta z naslovom »*Odprtost za življenje in vzgojna odgovornost*« ugotavlja, da poročeni slabo poznajo nauk Cerkve glede odprtosti do življenja v njegovi pozitivni razsežnosti in ga pojmujejo kot vmešavanje v dvojico in omejevanje samostojnosti vesti. To je vzrok za zmedo, ki se ustvarja med protispočetnimi sredstvi in naravnimi metodami urejanja plodnosti. Te metode imajo za neučinkovite, medtem ko v resnici spoštujejo človeško okolje in dostojanstvo spolnega odnosa med zakonci. Kar se tiče zdravil proti aidsu, mora Cerkev bolje pojasniti svoje stališče zato, da bi odgovorila na nekatera popačenja in zasmehovanja medijev, in tudi zato, da ne bi problema zoževala v zgolj »tehnično« vprašanje, ko pa v resnici gre za »drame, ki globoko zaznamujejo življenje nešteti oseb«.

Utemeljeni odgovori, ki naj presegajo posplošeno obsojanje, se zahtevajo tudi za soočenje z ideologijo gender, ki »vedno bolj vdira«. Potrebno je razložiti metode naravnega urejanja plodnosti v sodelovanju z univerzitetnimi središči; temeljiteje je treba obravnavati to problematiko pri vzgoji duhovnikov, ker so pogosto nepripravljeni v tej stvari. Na splošno je priporočeno, naj bi bolj pospeševali miselnost, ki je odprta za življenje. Kristjani naj bi se v družbi še bolj zavzemali za uveljavljanje zakonov in struktur, ki pomagajo porajajočemu se življenju.

Končno glede predajanja vere v družini dokument priporoča previdnost zaradi negotovosti, s katero starši danes spodbujajo otroke k verskemu življenju. Potrebno je podpirati katoliške šole, ki vedno bolj nadomeščajo družino in morajo zato ustvarjati »prijazno ozračje, zmožno pokazati pravo obličje Boga«. Glede predajanja vere v težavnih okoliščinah – na primer tam, kjer starši v nepr-

vilnih razmerah prosijo za zakramente za svoje otroke – je najpomembnejši pristop brez predsodkov. »Pogosto otroci evangelizirajo starše.« Otroci tudi razumejo, da »so razmere nepravilne, ne pa osebe.« »Vedno bolj potrebna je rahločutna pastoralna, spoštljiva do takšnih nepravilnih razmer, zmožna dati dejavno podporo vzgoji otrok«. V tem oziru je treba spet ovrednotiti vlogo botra in botre na poti vere otrok in mladih. Potrebno je tudi posebno pastoralno spremljanje mešanih zakonov z različno veroizpovedjo. Delovni dokument se konča z molitvijo, ki jo je spisal papež Frančišek in jo prebral pri Angelovem češčenju, 29. decembra 2013, na praznik svete nazareške Družine.

Končno spomnimo, da bo sinoda prihodnji oktober posvečena »Pastoralnim izzivom družine v okviru evangelizacije«, »izredna« sinoda, zaradi nujnosti obravnavanega vprašanja. Njena naloga bo ovrednotiti in poglobiti podatke, ki so jih predložile krajevne Cerkve. Pastoralne smernice za uresničevanje pa bodo v središču rednega zasedanja škofovske sinode o družini, ki bo oktobra 2015.